

รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

The Internal Supervision Model of Small-Size Schools Under the Office of Uttaradit Primary Education Service Area 1

ยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ,

พิมผกา ธรรมสิทธิ และ สุกัญญา รุจิเมธภาส

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

Yuttasak Hardklueb,

Phimphaka Thammasit and Sukunya Rujimethabhas

Uttaradit Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: yuttasakarm@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการ และรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 99 คน และครูผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการ จำนวน 99 คน รวมจำนวน 198 คนและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ($\bar{x} = 3.60$) และด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน ($\bar{x} = 3.85$) ส่วนอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการวางแผนการนิเทศ ($\bar{x} = 3.49$) ด้านการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข ($\bar{x} = 3.15$) และด้านการสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา ($\bar{x} = 2.98$) ส่วนความต้องการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

2. รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ประกอบด้วย 1) ด้านหลักการของรูปแบบ ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม หลักการวางแผน และหลักการทำงานเป็นทีม 2) ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ทำหน้าที่นิเทศมีความรู้ ความเข้าใจ และนำรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) ด้านวิธีการดำเนินการ ซึ่งประกอบไปด้วย การสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข และการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน และ 4) ด้านเงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูตระหนักและให้ความสำคัญกับการนิเทศภายใน จึงทำให้เกิดความร่วมมือในการนิเทศภายใน โดยมีการกำหนดนโยบายและแผนการนิเทศ ปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ประเมินผลและนำผลการนิเทศมาปรับปรุงอยู่เสมอ

คำสำคัญ: รูปแบบ; การนิเทศภายใน; สถานศึกษาขนาดเล็ก

Abstracts

The objective of this research was to study conditions and needs, and a model of internal supervision of small-sized schools under Uttaradit Primary Educational Service Area Office 1. The sample of this research were 99 small-sized school administrators and 99 teachers in charge of the academic department, totaling 198 people. Research instruments were a questionnaire and a focus group discussion. Data were analyzed using statistics to determine percentage, mean, standard deviation and content analysis.

The results of this research were as follows:

1. Overall condition of internal supervision process of small-sized schools under Uttaradit Primary Educational Service Area Office 1 was at a moderate level ($\bar{x} = 3.42$). When individual aspects were considered, an aspect with the highest mean was internal supervision support system ($\bar{x} = 3.85$), followed by supervision practice ($\bar{x} = 3.60$). Aspects with the moderate level of mean score included supervision planning ($\bar{x} = 3.49$), evaluation and revision ($\bar{x} = 3.15$). An aspect with the lowest mean level was survey of the need for internal supervision ($\bar{x} = 2.98$). In addition, overall need for internal supervision process of small-sized schools under Uttaradit Primary Educational Service Area Office 1 was at the highest level ($\bar{x} = 4.66$). When individual aspects were considered, all aspects were at the high level.

2. The model of internal supervision of small-sized schools under Uttaradit Primary Educational Service Area Office 1 consisted of 1) the principles of the model, namely participation, planning, and teamwork; 2) the objective of the model, which is to enhance knowledge and understanding of school administrators and teachers in supervisory duties and their applications of the developed internal supervision model for educational quality development.; 3) the operational method, which consists of surveying the need for internal supervision, planning, practice, evaluation and improvement, and the organization of internal supervision support system; and 4) the conditions for success, namely school administrators and teachers' recognition and emphasis on internal supervision, consequently leading to the readiness for supervision under the well-organized formulation of supervision policy and plan, compliance with the supervision plan, evaluation and implementation of supervision results for constant improvement.

Keywords: Model; Internal Supervision; Small-Sized Schools

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2545 : 10) การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคน ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ทำให้เป็นคนรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (รุ่ง แก้วแดง, 2544 : 2) ซึ่งตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน เชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 4)

การนิเทศภายใน เป็นการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ดำเนินการโดยผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู ตลอดจนบุคลากรภายในสถานศึกษาร่วมมือกัน ปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ เป็นการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพ การเรียนการสอน อันจะนำมาซึ่งคุณภาพของสถานศึกษา และของผู้เรียนให้อยู่ในระดับที่ น่าพึงพอใจซึ่งผู้รับ การนิเทศได้แก่ ครูผู้สอน และบุคลากรภายในสถานศึกษาทุกคน งานนิเทศเป็นงานที่มีความสำคัญงานหนึ่ง ของการจัดและบริหารสถานศึกษา ในการพัฒนาการศึกษาสายสามัญและสายอาชีพต่างก็มีการนิเทศเป็นหลัก ของการจัดกิจกรรมบริหารสถานศึกษา ด้วยเหตุนี้การนิเทศภายในสถานศึกษาโดยเฉพาะผู้นิเทศต้องการ ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะต่าง ๆ ในการนิเทศ ต้องการการสนับสนุน ต้องการขวัญและกำลังใจ ต้องการ ความร่วมมือจากบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และการสนับสนุนจากผู้นิเทศและผู้บริหารเช่นกัน(ปริยาพร วงศ์ อนุตรโรจน์, 2546 : 1) ซึ่งการนิเทศที่จัดขึ้นภายในโดยความร่วมมือของครูทุกคนเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนที่จะช่วยให้ภารกิจประสบผลสำเร็จในการรวมพลังของคณะครูและการพัฒนาครูต้องทำ ควบคู่กันไป ในขณะเดียวกันครูต้องมีความมั่นใจ มีขวัญกำลังใจดี มีความภาคภูมิใจที่ประสบความสำเร็จใน การปฏิบัติงาน ทำให้เกิดการพัฒนา ที่ยั่งยืน ดังคำกล่าวที่ว่า “การจัดการที่ดีเป็นกุญแจ นำไปสู่ความสำเร็จ ของสถานศึกษา” (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541 : 43) จึงได้กล่าว การนิเทศ ภายในแบบมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญทำให้ภารกิจของโรงเรียนประสบความสำเร็จ การนิเทศภายในโรงเรียน ตามขอบข่ายการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมได้ 14 ด้าน คือ การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง การพัฒนา ทางวิชาชีพ การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม การพัฒนาหลักสูตร การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน การ

จัดระบบการเรียนการสอน การบริหารงานบุคคล การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การศึกษาอบรมครูประจำการ การจัดปฐมนิเทศครูใหม่ การจัดบริการพิเศษแก่ครู การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และการประเมินการสอน

ปัจจุบันการนิเทศภายใน มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครู สามารถช่วยแนะนำและร่วมช่วยแก้ปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่ตลอดเวลา ซึ่งอาจดำเนินการโดยผู้บริหารหรือทีมงานตามความเหมาะสมแต่ละโรงเรียน ซึ่งจากความคิดเดิมที่ครูมีหน้าที่แต่เพียงการสอน และการตรวจสอบคุณภาพการเรียนการสอน สำหรับให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนจะเป็นหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ แต่ความจริงเมื่อคิดสัดส่วนของศึกษานิเทศก์กับครู ศึกษานิเทศก์มีน้อยกว่าครู และยังมีปัญหาด้านงบประมาณที่จะนำมาใช้ในการนิเทศแต่ละครั้ง ในส่วนผู้บริหารสถานศึกษาจะพบปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา (วิชนีย์ ทศตะ, 2561 : 4) คือ ศึกษานิเทศก์มีจำนวนจำกัด ไม่สามารถนิเทศได้อย่างทั่วถึง และเจาะลึกถึงการเรียนการสอนในห้องเรียน มีการขยายตัวในด้านจำนวนสถานศึกษา และขนาดของสถานศึกษา การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นการใช้ทรัพยากรในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการนิเทศภายในสถานศึกษามีความสำคัญจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องจัดการนิเทศภายในด้วยความร่วมมือกันเองของบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อปรับปรุงพัฒนางานด้านต่างๆ ของโรงเรียนจะสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ในโรงเรียนได้ตรงสภาพปัญหาความต้องการ (ต่อศักดิ์ เนียมวิสัย, 2559 : 3) ดังนั้น จึงเห็นได้ว่างานนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นงานของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนจะต้องรับผิดชอบร่วมกัน คอยช่วยเหลือให้คำปรึกษา และพัฒนาการนิเทศ การดำเนินงานจึงต้องอาศัยการบริหารอย่างมีระบบ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้กำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาการศึกษาของรัฐ โดยมุ่งเน้นผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยการดำเนินการเกี่ยวกับการสนับสนุนและจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการบริหารและการใช้หลักสูตร ให้ทุกหน่วยงานในสังกัดได้ดำเนินงานอย่างดีที่สุด เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุดและบรรลุเป้าหมายที่กำหนด การนิเทศภายในสถานศึกษาจึงเป็นงานหลักในการบริหารโรงเรียน เพื่อพัฒนาครูและการจัดการเรียนการสอนต่อไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 สภาพการบริหารการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยทั่วไปสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 มีคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีสถานศึกษาในสังกัดทั้งหมด 161 โรงเรียน เป็นสถานศึกษาขนาดเล็กจำนวน 99 โรงเรียน ดูแลการจัด

การศึกษาใน 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอลับแล อำเภอดรอน อำเภอทองแสนขัน และอำเภอพิชัย เป็นโรงเรียนประถมศึกษา 97 โรงเรียน โรงเรียนขยายโอกาส 2 โรงเรียน มีจำนวนทั้งหมด 404 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2563) ภายในพื้นที่บริการแบ่งเป็น 24 กลุ่มเครือข่าย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1, 2563 : 6) จึงทำให้ศึกษานิเทศก์ทำการนิเทศไม่ทั่วถึงด้วยเหตุเพราะศึกษานิเทศก์มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอที่จะจัดการนิเทศการศึกษาให้แก่โรงเรียนในสังกัดได้อย่างเพียงพอ

จากสภาพปัญหา เหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาสภาพและความต้องการการนิเทศภายใน และหารูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพส่งผลให้เกิดความร่วมมือ การส่งเสริม การสนับสนุน เพื่อให้ส่งผลดีต่อคุณภาพการบริหารสถานศึกษา คุณภาพนักเรียน นอกจากนั้นการศึกษาค้นคว้า และกระบวนการพัฒนาในครั้งนี้ ยังเป็นแนวทางการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก เพื่อที่จะได้นำไปปรับประยุกต์ใช้ให้การนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1
2. เพื่อศึกษารูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 จำนวน 99 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 99 คน และครูผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการ จำนวน 99 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงรวมทั้งสิ้น 198 คน

ผู้ให้ข้อมูลหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 3 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 คน และครูผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการ จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพและความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามสภาพและความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับด้วยวิธีการของ Likert

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไป

ระยะที่ 2 ศึกษารูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบบันทึกประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus group) ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพส่วนบุคคลของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 2 เป็นประเด็นการสนทนาเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 โดยนำระดับสภาพและความต้องการจากการศึกษาระยะที่ 1 มาเป็นข้อมูลนำไปสู่การร่างประเด็นการสนทนากลุ่มเพื่อหารูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

3. การหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพและความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในของสถานศึกษา
2. สังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้กรอบแนวคิดนำไปเป็นประเด็นคำถามการศึกษาสภาพและความต้องการของการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก

3. ร่างแบบสอบถามฉบับร่างแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 ท่าน ศึกษานิเทศก์จำนวน 2 ท่าน และครูจำนวน 1 ท่าน ตรวจสอบเครื่องมือในด้านความตรงตามเนื้อหา และตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวัด (IOC :

Index Item Objective Congruence) ความครอบคลุมของข้อคำถาม และความชัดเจนของภาษาที่ใช้โดยกำหนดความสอดคล้องที่ยอมรับได้ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ นำไปทดลองใช้ (Try Out) กลุ่มประชากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่น .987

7. นำเครื่องมือที่ผ่านการทดลองใช้แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอคำแนะนำแล้วปรับปรุงแก้ไข

8. จัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ระยะที่ 2 หารูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากระยะที่ 1 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อจัดทำร่างประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

2. จัดการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อร่วมกันหารูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

3. สรุปและสังเคราะห์รูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพและความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการส่งแบบสอบถามสภาพและความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ทาง ช่องทางการส่งเอกสารของโรงเรียนที่จัดไว้ให้ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ซึ่งมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากร ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ 2564 ถึง เดือน เมษายน 2564

ระยะที่ 2 หารูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1

ผู้วิจัยจัดการสนทนากลุ่มเพื่อระดมความคิดเห็น ในการหารูปแบบในการนิเทศภายใน สถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 โดยดำเนินการดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือถึงผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาพิเศษ และ ครูในสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ต้องเตรียมความพร้อมเครื่องมืออุปกรณ์บันทึกเสียง และประเด็นสำคัญๆ เกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา พร้อมนำเสนอข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 เพื่อหารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1

2. เริ่มการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยแนะนำตัวเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ สร้างบรรยากาศของความเป็นกันเองและขออนุญาตบันทึกเสียงการสนทนากลุ่มเปิดโอกาสให้สมาชิกมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยผู้วิจัยต้องคอยกระตุ้นให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึงโดยจัดการสนทนากลุ่มในวันที่ 5 พฤษภาคม 2564

3. เมื่อได้พูดคุยจนครบประเด็น สิ้นสุดการสนทนากลุ่ม และได้ข้อมูลครบถ้วนตามประเด็นการนิเทศภายใน แสดงความขอบคุณ ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มจะถูกบันทึกไว้ในเครื่องบันทึกเสียง ผู้วิจัยจะบันทึกโดยการเขียนขณะสนทนากลุ่ม หรือบันทึกหลังการสนทนากลุ่ม ข้อมูลที่บันทึกในอุปกรณ์บันทึกเสียงจะถูกถอดความออกมาคำต่อคำ

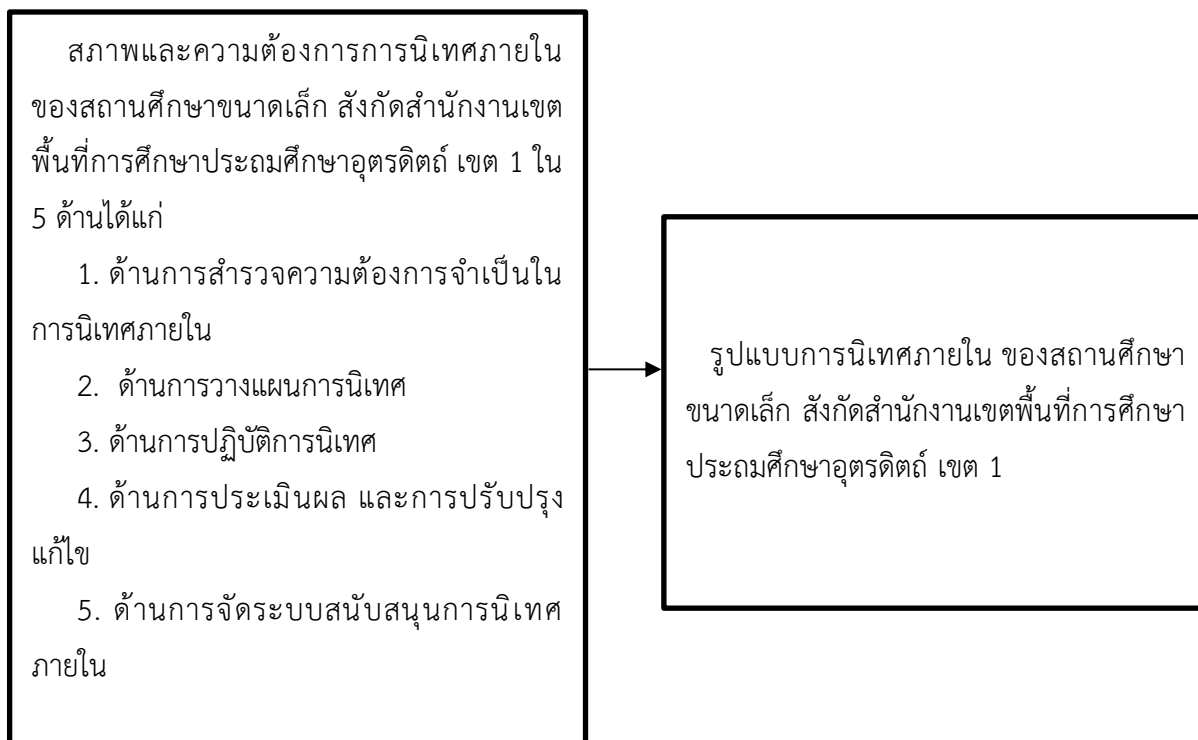
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน โดยการคำนวณหาร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

1. ผลการศึกษาสภาพการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 มี 5 ด้านได้แก่ ด้านการสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข และด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน และอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขและด้านการสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา ส่วนความต้องการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานและความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 โดยรวมและเป็นรายด้าน

กระบวนการนิเทศภายใน		สภาพการดำเนินงาน			ความต้องการ		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านการสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา	2.98	.474	ปานกลาง	4.63	.475	มากที่สุด
2	ด้านการวางแผนการนิเทศ	3.49	.443	ปานกลาง	4.70	.441	มากที่สุด
3	ด้านการปฏิบัติการนิเทศ	3.60	.442	มาก	4.66	.468	มากที่สุด
4	ด้านการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข	3.15	.422	ปานกลาง	4.62	.507	มากที่สุด
5	ด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน	3.85	.692	มาก	4.66	.514	มากที่สุด
โดยรวม		3.42	.395	ปานกลาง	4.66	.451	มากที่สุด

2. รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ประกอบด้วย

2.1 ด้านหลักการของรูปแบบ ซึ่งประกอบด้วย หลักการมีส่วนร่วม หลักการวางแผน และหลักการทำงานเป็นทีมที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทุกคนภายในโรงเรียนวางแผนการนิเทศร่วมกัน ยึดความต้องการของครูเป็นหลัก ยึดอยู่บนหลักประชาธิปไตย เป็นกระบวนการกลุ่มที่สร้างสรรค์ ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการศึกษาดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นในที่สุด

2.2 ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อพัฒนาผู้บริหารและครูผู้ทำหน้าที่ในการนิเทศภายในสถานศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพสามารถนำรูปแบบไปใช้ในการนิเทศการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพในสถานศึกษาขนาดเล็ก และเพื่อให้ผู้รับการนิเทศนำผลที่ได้จากการดำเนินการตามรูปแบบไปใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ด้านวิธีการดำเนินการ ซึ่งประกอบไปด้วย การสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข และการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน

2.4 ด้านเงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา ตระหนักและให้ความสำคัญของการดำเนินการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา เกิดความพร้อมในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา กำหนดนโยบายและแผนการนิเทศที่ชัดเจน เหมาะสม เป็นไปได้ และปฏิบัติตามแผนการนิเทศที่กำหนดอย่างยืดหยุ่นตามความเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษามีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องและนำเอาผลการประเมินมาปรับปรุงการนิเทศภายในสถานศึกษาอยู่เสมอ และผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้นิเทศ และครูผู้รับการนิเทศ ได้รับการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์รูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 พบว่า สภาพการดำเนินงานการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายใน ไม่มีการสำรวจข้อมูลจากการปฏิบัติงานทั้ง 4 ฝ่าย เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นในการนิเทศ ไม่มีการกำกับติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการนิเทศภายในตามแผนการนิเทศและโครงการนิเทศภายใน และความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้นักเรียน ดังนั้นจึงต้องการให้มีการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพอันจะส่งผลต่อผู้เรียน โดยการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและครูให้ผู้นำด้านวิชาการและวิชาชีพ เพื่อช่วยเพื่อนครูให้มีความเข้าใจที่ถ่องแท้ในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนในการที่จะสร้างความเจริญงอกงามทางสติปัญญาให้เกิดแก่ผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของชญาภาญ์ ศรีเนตร (2558 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า 1. สภาพปัจจุบันการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการสำรวจความต้องการจำเป็น ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการดำเนินการนิเทศ ด้านการประเมิน และรายงานผลการนิเทศ และด้านการขยายผล ยกย่อง และเชิดชูเกียรติ

2. รูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ประกอบด้วย

2.1 ด้านหลักการของรูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 พบว่า หลักการของรูปแบบการนิเทศภายใน ประกอบด้วย หลักการมีส่วนร่วม หลักการวางแผนและหลักการทำงานเป็นทีม ทั้งนี้เป็นเพราะการนิเทศภายในโรงเรียนจะบรรลุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องปฏิบัติงานร่วมกัน อาศัยการร่วมมือกัน มีการทำงานเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการวางแผน มีความยืดหยุ่น ยึดความต้องการของครูเป็นหลักซึ่งจะทำให้ครูสามารถนำประโยชน์ที่ได้รับจากการนิเทศไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาตนเองสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสุทธิ วิจิตรพัชรภรณ์ (2559 : 38-50) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการสอนแนะและพี่เลี้ยง พบว่า หลักการประกอบด้วย หลักกัลยาณมิตร หลักประชาธิปไตย หลักการมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์งาน หลักการพัฒนาภาวะผู้นำครูให้สามารถปรับปรุงสังคมอีกต่อหนึ่ง และหลักการนิเทศเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการสอนแนะและพี่เลี้ยง (Coaching & Mentoring) จะประสบ ความสำเร็จควรดำเนินการดังนี้ 1. ผู้นิเทศควรสร้างความต้องการการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น กระตุ้นให้ผู้รับการนิเทศเกิดความต้องการในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เตรียมสื่อ อุปกรณ์ เป้าหมายของการให้คำชี้แนะ การสอนอย่างเหมาะสม มีเทคนิค การอธิบายและเน้นจุดสำคัญ ในบางครั้งควรแสดงการทำงานให้ผู้รับการนิเทศได้เห็น 2. ผู้รับการนิเทศ ควรมีความพร้อมในการรับการนิเทศและได้มีการฝึกปฏิบัติตามที่ออกแบบ และ 3. กระบวนการนิเทศแบบสอนแนะและพี่เลี้ยง ควรวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของครู สร้างความร่วมมือจากทุกฝ่าย สังเกตการณ์สอนของครูตามแผนที่วางไว้และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศ จิรภรณ์ ส่งเสริม (2556 : 34) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการนิเทศภายในว่า ประกอบด้วย ภาวะผู้นำวัฒนธรรมโรงเรียนสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครความสัมพันธ์ของบุคลากรในโรงเรียน ความผูกพันต่อองค์กร แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้ความสามารถของตนเองและด้านกระบวนการ

2.2 ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 พบว่า วัตถุประสงค์ของรูปแบบเพื่อพัฒนาผู้บริหารและครูผู้ทำหน้าที่ในการนิเทศภายในสถานศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายใน อีกทั้งสามารถนำรูปแบบไปใช้ในการนิเทศภายในอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เป็นเพราะคุณลักษณะของผู้นิเทศที่ดี ต้องมีความรู้ในหลักการนิเทศเป็นอย่างดี มีความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีความกระตือรือร้น มองโลกในแง่ดี มีวิธีการทำงานโดยยึดหลักประชาธิปไตย มีมนุษยสัมพันธ์ มีความจริงใจพร้อมจะให้ความช่วยเหลือต่อผู้อื่นในการให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาที่ดีสอดคล้องกับงานวิจัย ศรีนัยภัทร์ อินทรรักษาทรัพย์ (2558 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า 1. มีการสำรวจรวบรวมและกำหนดขอบเขตสภาพปัญหาต้องมีการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของสภาพปัญหา เพื่อใช้ในการวางแผนการนิเทศ เชิญ

วิทยากรที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการนิเทศภายในมาให้ความรู้กับคณะกรรมการนิเทศ และผู้รับการนิเทศเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเชื่อมั่นในระบบนิเทศมากยิ่งขึ้น 2. ปฏิบัติงานนิเทศตามปฏิทินการนิเทศภายในที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบตรงต่อเวลาดำเนินตามแนวกัลยาณมิตรสมานฉันท์และโปร่งใส ผู้บริหารและผู้นิเทศต้องเสริมแรงด้วยการแนะนำ การออกคำสั่งและการติชมผลงานที่ออกมาเพื่อให้ผู้รับการนิเทศได้พิจารณาทางเลือกในการปรับปรุงแก้ไขงานของตน ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีความชัดเจนในเกณฑ์การนิเทศ มีการสร้างเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสามารถวัดได้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดและมีความเชื่อมั่นสูง

2.3 ด้านวิธีการดำเนินการจากรูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 พบว่าวิธีการของรูปแบบประกอบ การสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข และการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน ทั้งนี้เป็นเพราะวิธีการดำเนินการนิเทศทั้ง 5 ขั้นตอน เป็นกระบวนการทางการนิเทศภายในสถานศึกษาที่นักการศึกษาหลายๆท่านได้กล่าวไว้ เช่น สอดคล้องกับเพิ่มพูล ร่มศรี (2558 : 35) ได้กล่าวว่ากระบวนการนิเทศภายในเป็นขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ประกอบด้วย 1) การเตรียมการนิเทศ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การจัดระบบงาน และการให้ความรู้ในสิ่งที่ทำตามแผน 4) การดำเนินงานเป็นการปฏิบัติตามแผน 5) การประเมินผลการนิเทศ และ 6) การปรับปรุงแก้ไข สอดคล้องกับงานวิจัยของ พริยา ททรัพย์หล้า (2562 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง แนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พบว่า สภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาแต่ละขั้นตอน พบว่า ขั้นตอนที่มีการดำเนินงานสูงที่สุดคือการปฏิบัติการนิเทศ รองลงมาคือการประเมินผลและการรายงานผลการสร้างสื่อ เครื่องมือและการพัฒนาวิธีการการวางแผนและการกำหนดทางเลือก และขั้นตอนที่มีการดำเนินงานต่ำสุดคือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ส่วนแนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนควรจัดทำแบบสำรวจออนไลน์สำรวจความต้องการของครู และจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศที่ได้อย่างเป็นระบบ ผู้บริหารควรจัดประชุมครูด้วยกระบวนการ PLC ผู้บริหารนิเทศโดยการดูวิดีโอการสอนของครู ผู้บริหารและคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในให้คำแนะนำเชิงบวก และแจ้งผลการนิเทศต่อครู

2.4 ด้านเงื่อนไขความสำเร็จ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูตระหนักและให้ความสำคัญกับการนิเทศภายใน จึงทำให้เกิดความพร้อมในการนิเทศภายใน โดยมีการกำหนดนโยบายและแผนการนิเทศ ปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ประเมินและนำเอาผลการนิเทศมาปรับปรุงอยู่เสมอ ทั้งนี้เป็นเพราะการนิเทศภายในถือเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นิเทศ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน เพื่อให้การนิเทศบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ตลอดจนส่งเสริมช่วยเหลือและสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้รับการนิเทศ อีกทั้งอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ทั้งสื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการ

จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาณี ญาณะโส (2562 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด พบว่า การนิเทศภายในเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูผู้สอนอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพซึ่งไม่เพียงส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียนเท่านั้น แต่ยังเป็นการช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรมีการศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนหลังจากการนำรูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ไปใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษา

2. ควรวิจัยการศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาควรใช้ผลการวิจัยเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายส่งเสริมสนับสนุน และช่วยเหลือสถานศึกษาในการนิเทศภายในสถานศึกษาขนาดเล็กให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในต้องตระหนักในความสำคัญทางการนิเทศภายในตลอดจนให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศอย่างจริงจัง

2. ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้นิเทศต้องมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในและเป็นผู้ดำเนินการขับเคลื่อนจึงจะทำให้การนิเทศภายในส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จิรภรณ์ ส่งเสริม. (2556). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7*. การศึกษาอิสระ กศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ชญาภาณูจ ศรีเนตร. (2558). รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 25. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ญาณิ ญาณะโส. (2562). บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี
ระยองและตราด. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
รำไพพรรณี
- ต่อศักดิ์ เนียมวิลัย. (2559). แนวทางการนิเทศภายในของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3. ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราช
ภัฏนครสวรรค์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: เทกซ์ แอนด์
เจอร์นัล พัลลิเกชั่น.
- พริยา ททรัพย์หล้า. (2562). แนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดนครสวรรค์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์. บัณฑิต
วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- เพิ่มพูล ร่มศรี. (2558). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ดเขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). ประกันคุณภาพการศึกษาทุกคนทำได้ไม่ยาก. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิชย์.
- วิชัญญ์ ทศตะ. (2561). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิสุทธิ วิจิตรพัชรภรณ์. (2559). รูปแบบการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการสอนแนะ
และพี่เลี้ยง. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทศ.). 22 (2), 38 - 50.
- ศรัณย์ภัทร์ อินทรรักษาทรัพย์. (2558). แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาด
เล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญา
โทบริหารศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. (ม.ป.ป.). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ
2563. อุดรธานี: กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2545). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของ
สถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.